

Vzdělávací obor: **Přírodopis**

Očekávaný výsledek učení: CAP-PRI-002-ZV9-006

**Zapojí se do péče o přírodu ve svém okolí nebo do aktivit pro její obnovu.**

Popis úrovně Splněno

- Orientuje se v možnostech spolupráce s místními spolky a obcí v oblasti péče o přírodu nebo její obnovu.
- Zapojí se spolu se spolužáky do péče o přírodu nebo do aktivit na její obnovu podle pokynů zodpovědné osoby.
- Vybere si roli, přijme odpovědnost za danou činnost a reflektuje tuto zkušenost.
- Navrhne zlepšení z hlediska cíle aktivit, organizace a bezpečnosti práce a ohleduplnosti k lidem, organismům a prostředí.

## Reflexe péče o přírodu

Autor: Tomáš Kebert

Úloha se zaměřuje na reflexi praktického zapojení žáků do péče o přírodu či její obnovu. Předpokládá, že již proběhly samotné pracovní aktivity. Zdůrazňuje témata, nad kterými je možné se zpětně zamyslet, navrhuje ale také výhled do budoucna (v kontextu školní skupiny i budoucího dospělého života).

### Zadání pro žáky

*Příklad konkrétního zadání, kde jsou témata zahrnuta různou formou. Témata samotná a navržené způsoby zadání jsou uvedeny v metodických komentářích pro vyučující.*

- 1) Shrňte provedenou péči o území do pěti výstižných klíčových slov.

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

- 2) Samostatně zodpovězte následující otázky:

- S kým jsme museli komunikovat, abychom mohli provést péči o danou lokalitu?
- Proč jsme vybrali zrovna toto místo?
- S jakým cílem jsme prováděli konkrétní činnosti? Pokuste se použít konkrétní ekologické pojmy.
- Které druhy organismů jsme v lokalitě pozorovali?
- Na které druhy organismů se zaměřovaly zásahy, které jsme prováděli?
- Bylo v době zpracovávání tohoto ohlédnutí již možné vidět výsledky práce?
- Je možné, že se do podobných aktivit zapojím v budoucnu (mimo školní výuku)? Proč?

- 3) Popište, jaká byla vaše role v rámci péče o území. Popište též roli spolužáka, který měl jinou roli než vy a s kterým jste byl při práci v kontaktu. Svě odpovědi spolu následně prodiskutujte.

|                | já | spolužák (_____) |
|----------------|----|------------------|
| role/činnosti  |    |                  |
| možná zlepšení |    |                  |

- 4) Ohodnoťte, do jaké míry souhlasíte s následujícími tvrzeními.

|                                                                                                | zcela<br>nesouhlasím | nesouhlasím | neutrální<br>pohled | spíše<br>souhlasím | zcela<br>souhlasím |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|-------------|---------------------|--------------------|--------------------|
| Mám představu o tom, které organizace či instituce se podílejí na ochraně přírody v mém okolí. |                      |             |                     |                    |                    |
| Práce probíhala podle plánu.                                                                   |                      |             |                     |                    |                    |
| Dodržoval jsem zásady bezpečnosti.                                                             |                      |             |                     |                    |                    |
| Choval jsem se ohleduplně k dalším lidem.                                                      |                      |             |                     |                    |                    |
| Choval jsem se ohleduplně k živým organismům a prostředí.                                      |                      |             |                     |                    |                    |

- 5) Rozmyslete si dokončení tvrzení na kartičkách, které obdržíte od vyučujícího.  
6) Schematicky načrtněte, jak území vypadalo / co se zde dělo před zahájením práce, v jejím průběhu a po jejím dokončení. Ve schématu pomocí stručných popisků znázorněte i změny podmínek/vztahů mezi organismy.  
7) Co musejí dělat/zařídít lidé, kteří se praktické péči o přírodu chtějí věnovat s různou intenzitou? Navrhněte na základě tabulky níže.

| spíše pasivní zapojení, občasná<br>výpomoc | aktivní zapojení | intenzivní zapojení, rozsáhlejší<br>inspirování dalších lidí |
|--------------------------------------------|------------------|--------------------------------------------------------------|
|                                            |                  |                                                              |

## Vazba na klíčové kompetence

| Název KK<br>Složka KK<br>Kód OVU                                                             | Znění OVU                                                                                                                  | Vzdělávací strategie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| KK k občanství a udržitelnosti<br>Respektující vztah k životu a světu<br>KOB-PCP-000-ZV9-001 | <b>Účelně uplatňuje přímou činnost svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých.</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podněcuje žáky k vytváření a vyjádření vlastního odůvodněného názoru na různé aspekty veřejného dění a ke kladení souvisejících otázek, k hledání a kritickému vyhodnocování informací a argumentaci, doplňujícími otevřenými otázkami je vedu k hlubšímu promýšlení názoru</li> <li>umožňují žákům zažít společné plánování, uskutečnění a vyhodnocení akce, a to opakovaně, podporují je při tom vhodnými technikami vedení týmové práce</li> <li>podněcuje žáky k reflexi jejich zkušeností s uplatňováním vlastního vlivu na dění v jejich okolí</li> </ul> |

## Metodický komentář pro učitele

- Pro reflexi je přirozeně vhodné vyhradit dostatek času. Aspoň část této aktivity by mohla probíhat **individuálně**, v klidu. Tak, aby žáci měli dostatek prostoru na přemýšlení, vzpomnutí si na praktickou činnost a formulaci myšlenek.
- Reflexe by měla být **přiměřeně konkrétní**, vyučující by žáky měli podněcovat, aby se **vyhnuli obecným/samozřejmým/prázdným frázím** typu „šlo mi to dobře“, „táhle organizace chrání přírodu“ apod. K rozpomenutí může posloužit využití záznamů (např. prohlédnutí fotografií aj.).
- Kombinace textových (otázky, klíčová slova, věty k doplnění...) a dalších (více „grafických“) metod má snad potenciál reflexi učinit **různorodou**.
- Další formou reflexe/ohlédnutí by mohlo být zpracování a **společné prezentování záznamů**: např. videí či fotografií (včetně porovnávání různých časových horizontů). To však zdůrazňuje práci se zcela konkrétním materiálem a poněkud upořádá samostatné zamyšlení a diskusi.

## Příklady témat

- Organizace spojená (spojené) s ochranou přírody, s níž byla navázána spolupráce. Instituce, s nimiž bylo nutné konkrétní zásah vyjednat (např. AOPK, krajský úřad, obecní úřad...). Činnosti těchto organizací, jejich financování (zhruba), popis průběhu kontaktování, zdůvodnění výběru.
- Zdůvodnění výběru lokality.
- Role určitého žáka: jak byly uplatněny vlastní schopnosti. Které znalosti a dovednosti daná aktivita přinesla. Uvažování nad tím, co šlo udělat lépe.
- Popis samotné činnosti: jaký (potenciálně) měla pozitivní a negativní vliv. Zhodnocení, v jakém horizontu byly viditelné výsledky práce. Reflexe bezpečnosti, organizace, působení na živé organismy.
- Zamyšlení nad tím, co v rámci činnosti vedlo k osobní (ne)pohodě a co vedlo k pocitu úspěchu.
- Zapojení do ochrany přírody v dalším/dospělém životě: uvedení příkladů, které jsou bezprostředně dostupné (např. využití příležitostí, které zorganizuje někdo jiný) i náročnější (např. organizace vlastních aktivit + co je do toho nutné vložit: např. čas, zajištění financování či dostatek dobrovolníků).

## Příklady forem

- Prosté otázky. Mohou zahrnovat i odhadování úhlu pohledu spolužáků a spolužaček.
- Diskuse v rámci menších či větších skupin.
- Hodnocení výroků či dovedností na bodové škále.
- Shrnutí do klíčových slov.
- Schematické vyjádření situací obrázkem/nákresem – např. před, v průběhu (co bylo potřeba, probíhající činnosti), po (co se podařilo zlepšit či udělat).

- Nedokončená tvrzení (např. formou reflektivních kartiček).

Výčet forem je samozřejmě ilustrační, neúplný – doplňte dle libosti.

### ***Možné mezipředmětové souvislosti***

- chemie – Některé otázky je možné zaměřit na chemické látky, které souvisely s činností (nejkonkrétnější v souvislosti s hnojením či odstraňováním živin).
- geografie – Vyznačování provedených zásahů na mapě.
- výchova k občanství – Vyhledání konkrétních zákonů či vyhlášek, které ovlivňují lokalitu či činnosti v ní prováděné.

### **Popis ověřování**

U reflexe vyplněné v pracovním listu učitel ověřuje, že

- žák identifikuje správně, kdo je odpovědnou osobou nebo organizací, s kterou je třeba ochranné zásahy vyjednat,
- žáci věcně správně popisují činnosti, které prováděli, a přiřazují je k cílům z hlediska ochrany přírody,
- žák reflektuje vlastní zapojení a dodržování úkolů v rámci role,
- žák navrhuje zlepšení pro budoucí ochranné aktivity v lokalitě a vyhodnocuje přínos prováděných aktivit.

Dále kromě vyplnění psané reflexe ověřuje učitel u žáků zodpovězení vybraných dotazů z reflektivních kartiček, zejména z hlediska přispění jednotlivce k práci celé skupiny, a zjišťuje, zda žáci získali při činnosti přesvědčení o vlastním vlivu na dění v okolí.

### ***Reflektivní kartičky: příklady tvrzení***

- Co se týče organismů a ekologických vztahů, dozvěděl jsem se...
- O přírodu se zde starají tito lidé nebo organizace...
- V rámci spolupráce mě nejvíce překvapilo to, že...
- Nejtěžší/nejsnazší pro mě bylo...
- Pro udržení dobrého stavu daného místa do budoucna je podle mě důležité...
- Místo, o které jsme pečovali, je charakteristické tím, že...
- Měl jsem dobrý pocit z toho, že...
- Na práci mi (ne)vyhovovalo to, že...
- Osobně bych příště...
- V rámci skupiny bychom příště měli...